

Taaltaske

Uitkomsten eerste vervolgonderzoek

2014

Taaltaske
Uitkomsten eerste vervolgonderzoek
2014

Inhoudsopgave

1. Toelichting/methodiek	6
2. Samenvatting uitkomsten eerste onderzoek 2008-2009	8
3. Samenvatting uitkomsten tweede onderzoek 2014	10
4. Taalsituatie thuis (achtergrond respondenten)	12
5. Meertalig onderwijs	15
6. Friestalige media voor kinderen	20
Bijlage 1 Inhoud taaltaske	22
Bijlage 2 De enquêtevragen	23

Toelichting / methodiek

Ouders die in Fryslân aangifte doen van de geboorte van een zoon of dochter krijgen een zogenaamd Taaltaske. Het Taaltaske is een rugzakje met leuke, nuttige en informatieve artikelen gericht op de meertaligheid in de provincie.

In 2008 en 2009 is bij de overhandiging van het Taaltaske een korte vragenlijst meegegeven. Doel hiervan was inzicht te krijgen in de taalsituatie van de ouders, de taal/talen waarin het kind zal worden opgevoed en hoe ouders tegenover een meertalige opvoeding staan. Om de taalsituatie van het kind te volgen en te kunnen zien hoe het gebruik van taal zich gedurende verschillende opvoedfasen ontwikkelt is gevraagd de NAW-gegevens in te vullen om hiermee toestemming te geven voor vervolgonderzoek. In de herfst van 2014 heeft het eerste vervolgonderzoek plaatsgevonden.

Deze rapportage bevat de uitkomsten van dit eerste vervolgonderzoek naar de taalsituatie en -houding van ouders en in welke taal zij hun pasgeboren kind(eren) in Fryslân hebben opgevoed. Omdat in 2008/2009 het eerste onderzoek is uitgevoerd kan dit vervolgonderzoek als het tweede worden aangemerkt.

In totaal zijn er voor het tweede onderzoek 5.755 ouders aangeschreven en hebben 1.715 ouders hun medewerking verleend. Een respons van 30%. Het responspercentage van het eerste onderzoek op het aantal geboren in 2008-2009 verschilde sterk per gemeente. De respons was sterk afhankelijk van de bereidheid tot en werkwijze van medewerking door de gemeenten. Een aantal gemeenten bleef hierdoor wat achter qua respons. Met name Leeuwarden en Weststellingwerf waren sterk ondervertegenwoordigd. Daarnaast waren ook de gemeenten Heerenveen, Ooststellingwerf en

de Waddengemeenten wat ondervertegenwoordigd in de populatie. Aangezien de populatie van het tweede onderzoek voortkomt uit de respondenten van het onderzoek uit 2008/2009 is ook hier sprake van deze gemeentelijke verdeling en ondervertegenwoordiging. De gemeenten met een ondervertegenwoordigd aantal respondenten zijn gemeenten waar de Friese taal relatief minder gebruikt wordt. Dit gegeven is van enige invloed op de totale uitkomsten.

De groep respondenten uit het tweede onderzoek bevat in verhouding met het eerste onderzoek meer huishoudens met beide ouders Fries als moedertaal en minder huishoudens waarbij geen van beide ouders Fries als moedertaal heeft. De bereidheid om mee te werken aan het onderzoek lijkt iets groter te zijn geweest in huishoudens waar (deels) Fries gesproken wordt. Net als de gemeentelijke verdeling is ook dit gegeven van enige invloed op de uitkomsten.

Bij dit tweede onderzoek zitten de kinderen uit 2008/2009 inmiddels in de onderbouw (groep 1/2) van het basisonderwijs. Gevraagd wordt naar de taalsituatie thuis, op school en gebruik van Friestalige media.

Aan de ouders die medewerking hebben verleend aan dit tweede onderzoek is gevraagd of ze nogmaals benaderd willen worden in de periode dat hun zoon/dochter in de bovenbouw van de basisschool zit. Met 93% is er een grote bereidheid om te participeren in een tweede vervolgonderzoek.

Samenvatting uitkomsten eerste onderzoek 2008-2009

In totaal waren er in 2008 en 2009 7.656 vragenlijsten ingevuld. Dit betekende dat bij meer dan de helft van de geboorteaangiftes (54%) een Taaltaske was verstrekt waarbij een vragenlijst was ingevuld. Tussen de gemeenten verschilden de responspercentages behoorlijk. Twee gemeenten hadden, ondanks herhaalde verzoeken, nauwelijks meegewerkt.

Ongeveer een kwart van de in 2008 en 2009 geboren kinderen zal of een geheel Friestalige of een geheel Nederlandstalige opvoeding krijgen. Van de overige kinderen zal 45% in zowel Fries als Nederlands worden opgevoed.

Wanneer beide ouders/verzorgers Fries als moedertaal hebben dan kiest een kleine meerderheid (52,4%) voor een volledig Friestalige opvoeding. De overige ouders zullen hun kind in Fries en Nederlands opvoeden. Wanneer één van beide ouders Fries als moedertaal heeft en de ander niet dan kiest de meerderheid (72%) voor een gecombineerde opvoeding Fries/Nederlands. Slechts 20% gaat voor een niet Friestalige opvoeding. In het geval geen van beide ouders/verzorgers Fries als moedertaal hebben dan kiest bijna driekwart voor een volledig Nederlandstalige opvoeding. Bijna 16% van deze groep geeft aan te kiezen voor een gecombineerde opvoeding Fries/Nederlands.

Slechts een klein deel (12%) van de ouders/verzorgers heeft zich laten informeren of informatie gezocht over tweetalige opvoeding. De taalsituatie van de ouders/verzorgers speelt hierin nauwelijks een rol.

Een absolute meerderheid (84%) van de ouders/verzorgers is van mening dat een tweetalige opvoeding een positieve invloed heeft op de algemene ontwikkeling van kinderen. Slechts 1% ziet dit als een negatieve invloed en volgens 15% heeft dit geen invloed. Ouders/verzorgers met een Friestalige achtergrond geven in verhouding iets vaker aan een tweetalige opvoeding van positieve invloed te vinden.

Samenvatting uitkomsten tweede onderzoek 2014

Voor 96% van de ouders geldt dat de taal/talen waarin ze het kind opvoeden gelijk is aan de taal/talen die ze bij de geboorte voor ogen hadden.

In geval van een meertalige opvoeding wordt het Fries iets vaker als voertaal gebruikt dan het Nederlands. In de rechtstreekse gesprekken met het kind is dit verschil wat minder groot.

Voor ruim driekwart van de kinderen heeft de schoolgang tot nu toe geen of nauwelijks invloed op de taalkeuze thuis. Bijna een kwart van de ouders geeft aan dat de spreektaal van hun kind is veranderd sinds hij of zij naar school gaat. Volgens 18% van de ouders is zoon/dochter meer Nederlands gaan spreken en 4% geeft aan dat hun kind juist meer Fries is gaan praten. Een kwart van de ouders met een tweetalige opvoeding Nederlands en Fries geeft aan dat hun zoon of dochter meer Nederlands is gaan praten sinds hij of zij naar school gaat. Van de ouders met een geheel Friestalige opvoeding zegt 20% dat hun kind meer Nederlands thuis is gaan praten.

Meertalig opvoeden heeft volgens 88% van de ouders een positieve invloed op de ontwikkeling van het kind.

90% van de ouders was voor het invullen van de vragenlijst bekend met meertalig onderwijs en volgens 60% staat er een meertalige basisschool in de omgeving.

Van de ouders waarvan hun zoon/dochter op een meertalige basisschool zit, zegt slechts 15% bewust voor een meertalige basisschool te hebben gekozen. Het christelijke of juist niet christelijke karakter en de locatie van de school zijn de belangrijkste argumenten in de schoolkeuze.

Het meertalige onderwijs op school wordt door 87% van de ouders als positief ervaren.

Het merendeel van de ouders geeft aan meertaligheid in opvang en onderwijs belangrijk te vinden. Driekwart van de ouders is van mening dat gebruik van zowel Fries als Nederlands binnen het basisonderwijs, peuteronderwijs en kinderopvang van belang is. Met 60% is een iets kleinere groep van mening dat gebruik van Engels als spreektaal naast het Nederlands van belang is in het basisonderwijs. Tweetalig voorgezet onderwijs (Nederlands/Engels) wordt door 70% van de ouders als belangrijk gezien. Drietalig voortgezet onderwijs (Nederlands/Engels/Fries) is volgens iets meer dan de helft van de ouders van belang.

Ruim de helft van de ouders geeft aan voldoende bekend te zijn met meertalig onderwijs. Ouders zijn van mening dat het gebruik van meerdere voertalen de schoolprestaties niet belemmeren. Ruim de helft van de ouders is het eens met de stelling dat er op school aandacht moet zijn voor een streektaal wanneer deze daar gesproken wordt. Een kleiner deel is van mening dat er ook binnen het MBO en HBO aandacht voor regionale of streektalen moet zijn.

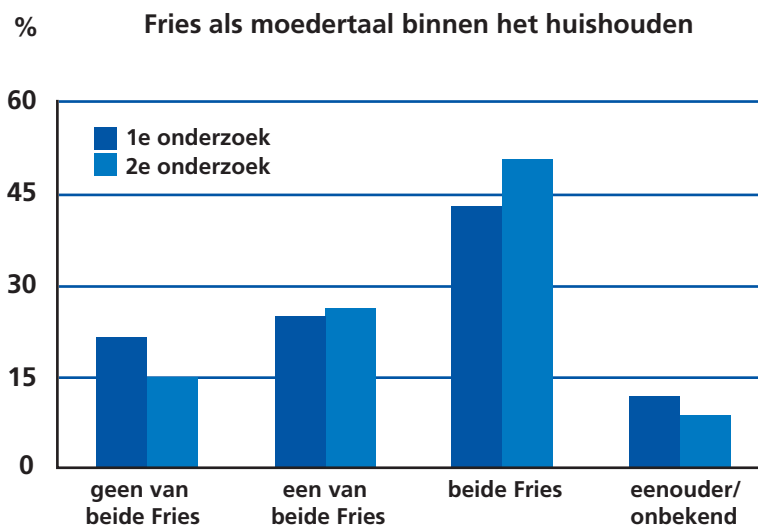
Volgens de helft van de ouders kunnen kinderen jonger dan 4 jaar al een tweede of derde taal leren.

Friestalige boekjes worden door 45% van de kinderen wel eens gelezen en 42% van de ouders geeft aan dat hun zoon/dochter wel eens Friestalige televisie/filmpjes kijkt. Driekwart van de ouders is tevreden over het aanbod van Friestalige boekjes. Over het aanbod van Friestalige televisie en filmpjes op internet is een derde van de ouders tevreden.

4

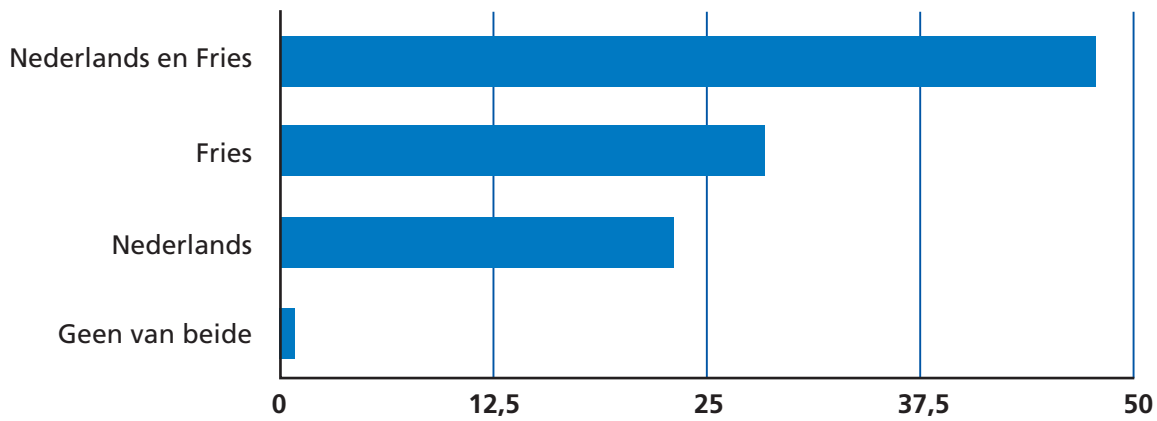
Taalsituatie thuis (achtergrond respondenten)

Onderstaande grafiek geeft aan in hoeverre er in de thuissituatie vanuit de moedertaal sprake is van meertaligheid. Hierbij wordt de uitkomst gegeven van de 7.656 respondenten uit het eerste onderzoek en van de 1.715 respondenten uit het tweede onderzoek. Te zien is dat in beide onderzoekspopulaties huishoudens met beide ouders Fries als moedertaal in de meerderheid zijn. De groep respondenten uit het tweede onderzoek bevatten relatief meer huishoudens met beide Fries als moedertaal en minder huishoudens waarbij geen van beide ouders Fries als moedertaal heeft.

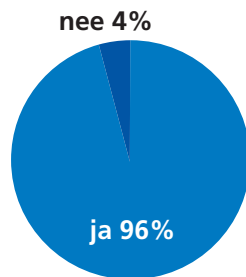
Gevraagd is aan te geven in welke taal/talen het kind wordt opgevoed. Bijna de helft van de 1.715 kinderen uit de onderzoekspopulatie krijgt een tweetalige opvoeding in zowel Nederlands als Fries. Ruim een kwart van de kinderen wordt

Opvoedtaal (Nederlands/Fries)

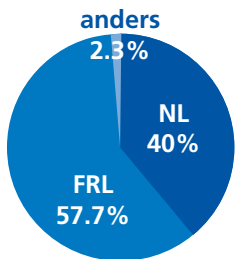
geheel in het Fries opgevoed en iets minder dan een kwart geniet een geheel Nederlandstalige opvoeding. Ruim 2% krijgt naast Nederlands en/of Fries opvoeding in een streek- of buitenlandse taal. In een enkel geval is sprake van een opvoeding waarbij geen Nederlands of Fries gebruikt wordt.

Is dit dezelfde opvoedtaal (zijn dit dezelfde opvoedtaalen) zoals u bij de geboorte voor ogen had?

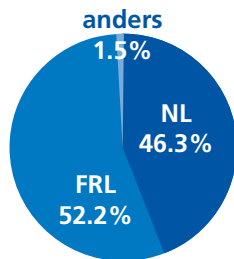

Voor 96% van de ouders geldt dat de taal/talen waarin ze het kind opvoeden gelijk is aan de taal/talen die ze bij de geboorte voor ogen hadden. Van de 74 ouders die aangeven dat de taalsituatie veranderd is geeft de meerderheid aan hier geen specifieke reden voor te hebben. Voor slechts een enkeling is de taalswitch een bewuste keuze geweest.

Welke taal wordt er binnen uw gezin aan tafel vooral gesproken?

In welke taal praat uw kind vooral als u een gesprek met hem/haar voert?

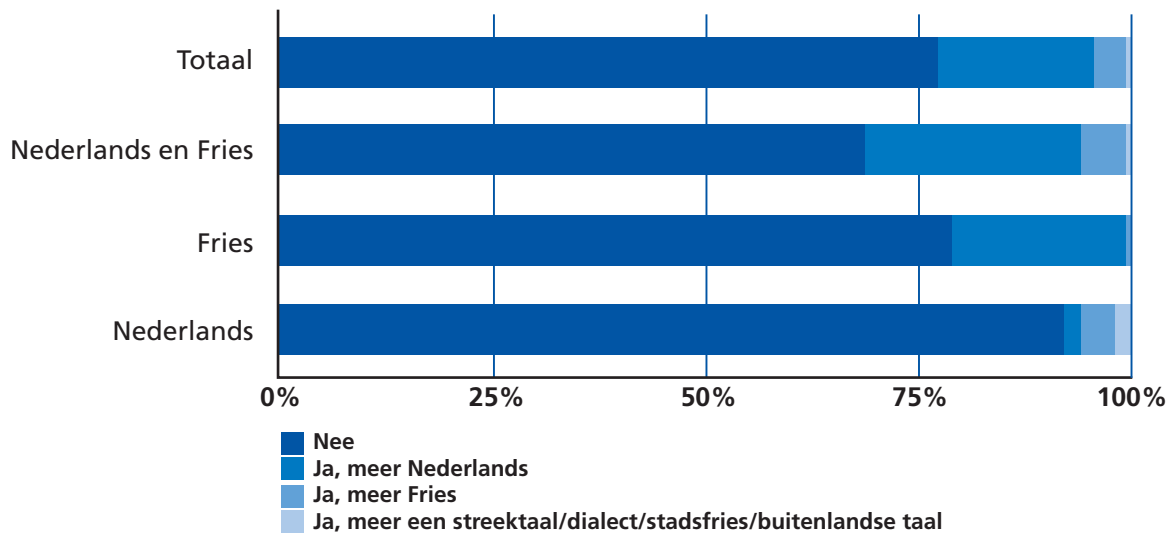
Ouders die aangeven hun zoon of dochter in meerdere talen op te voeden is gevraagd welke taal er in de thuissituatie gebruikt wordt. Gevraagd is welke taal er binnen het gezin (vooral) aan tafel wordt gesproken en in welke taal men (vooral) een gesprek met het kind voert.

In geval van een meertalige opvoeding wordt het Fries iets vaker als voertaal gebruikt dan het Nederlands. In de rechtstreekse gesprekken met het kind is dit verschil wat minder groot.

Voor ruim driekwart van de kinderen heeft de schoolgang tot nu toe geen of nauwelijks invloed op de taalkeuze thuis. Bijna een kwart van de ouders geeft aan dat de spreektaal van hun kind is veranderd sinds hij of zij naar school gaat. Volgens 18% van de ouders is zoon/dochter meer Nederlands gaan spreken en 4% geeft aan dat hun kind juist meer Fries is gaan praten. Bij een vergelijking met de taalsituatie thuis geeft 25% van de ouders met een tweetalige opvoeding Nederlands en Fries aan dat hun zoon of dochter meer Nederlands is gaan praten sinds hij of zij naar school gaat. Van de ouders met een geheel Friestalige opvoeding zegt 20% dat hun kind meer Nederlands thuis is gaan praten. Een klein deel (4%) van de ouders met een geheel Nederlandstalige opvoeding geven aan dat hun zoon/dochter meer Fries is gaan praten.

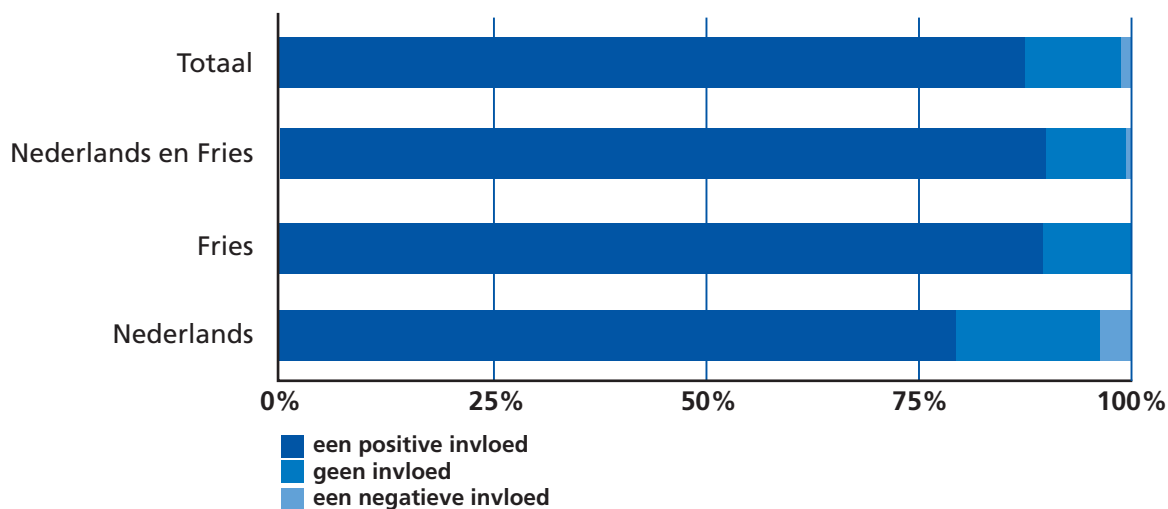
Aan de ouders is gevraagd welke invloed meertalig opvoeden heeft op de algemene ontwikkeling van kinderen. Met meertalig opvoeden wordt dan bedoeld dat er naast het Nederlands nog een andere taal wordt gebruikt in de communicatie. Meertalig opvoeden heeft volgens het overgrote deel van de ouders een positieve invloed op de

Is de taal die uw kind vooral tegen u praat veranderd sinds hij/zij naar school gaat?

ontwikkeling van het kind. Een op de tien ouders is van mening dat meertalig opvoeden niet van invloed is op de ontwikkeling van een kind. Slechts een kleine groep ouders meent dat meertalig opvoeden een negatieve invloed heeft. Ouders die geen Fries gebruiken in de opvoeding geven relatief iets vaker aan dat een meertalige opvoeding geen invloed heeft op de algemene ontwikkeling dan ouders waarbij thuis (ook) Fries wordt gesproken.

Welke invloed heeft meertalig opvoeden volgens u op de algemene ontwikkeling van kinderen?

Met een open vraag is gevraagd aan te geven waarom men vindt dat meertalig opvoeden een positieve of juist negatieve invloed heeft op de algemene ontwikkeling van kinderen. De gegeven antwoorden met betrekking tot een positieve invloed zijn grotendeels samen te vatten tot:

- goed voor de algemene ontwikkeling van een kind
- kinderen kunnen relatief gemakkelijk een andere taal leren
- goed voor het taalgevoel
- betere taalontwikkeling
- bredere kennis/basis
- goed voor de communicatie
- grotere woordenschat
- snel kunnen schakelen tussen talen

Het aantal gegeven antwoorden met betrekking tot een negatieve invloed is te klein om te vermelden.

5

Meertalig onderwijs

Was u voor het invullen van deze vragenlijst al bekend met meertalig onderwijs?

9 van de 10 ouders was al voor het invullen van de vragenlijst bekend met meertalig onderwijs.

Staat er een meertalige basisschool in uw omgeving?

Bij 60% van de ouders staat er een meertalige basisschool in de omgeving. Volgens 17% van de ouders staat er geen meertalige basisschool in de omgeving. Bijna een kwart van de ouders geeft aan dit niet te weten.

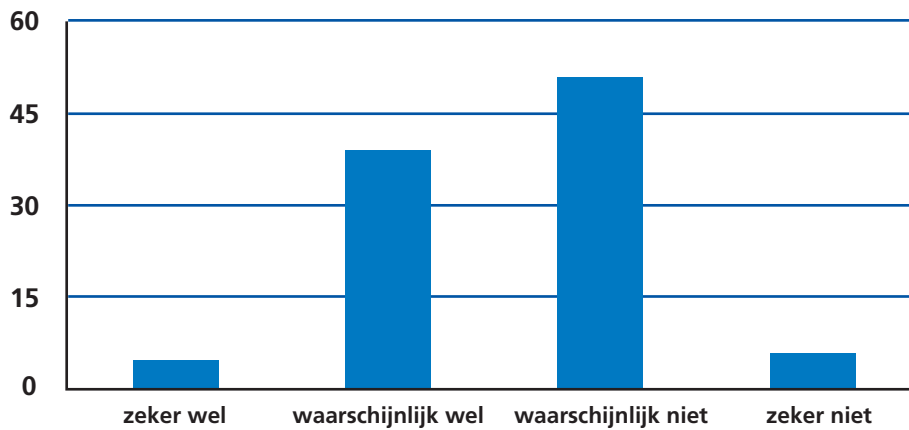
Hebt u bewust gekozen voor meertalig basisonderwijs?

Van de ouders met een meertalige basisschool in de buurt geeft 91% aan dat hun zoon/dochter op een meertalige school zit. Ouders zonder meertalige basisschool in de omgeving is gevraagd aan te geven indien er wel een meertalige basisschool in de omgeving zou zijn ze hun zoon/dochter voor deze school hadden ingeschreven.

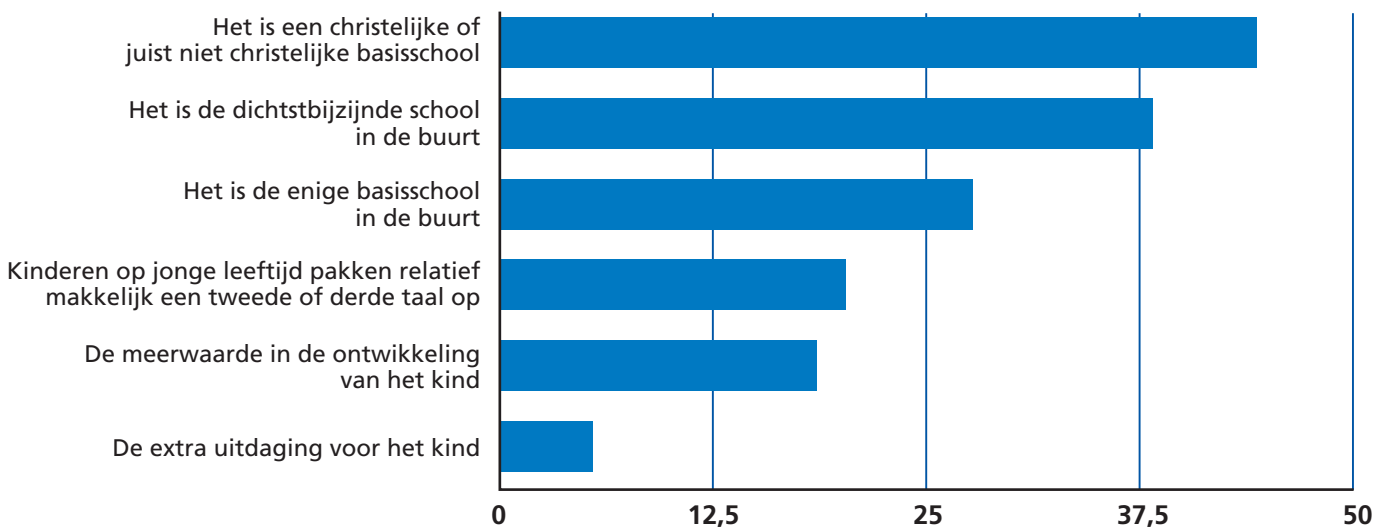
Slechts een klein deel van de ouders is hierin uitgesproken. De groep die deze keuze (waarschijnlijk) niet gemaakt zou hebben is wat groter dan de groep ouders die aangeeft hier (waarschijnlijk) voor gekozen te hebben.

% Wanneer er een meertalige basisschool in uw omgeving zou zijn, had u dan uw kind op deze school ingeschreven?

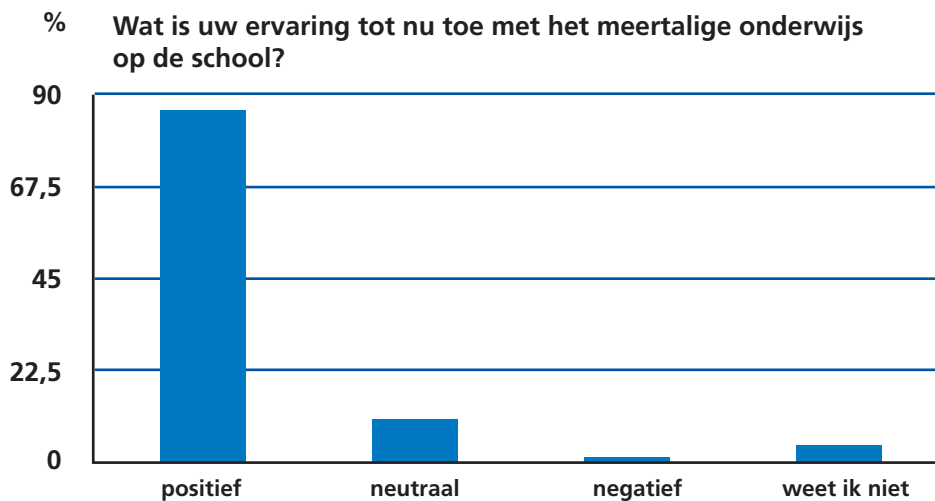

Van de ouders waarvan hun zoon/dochter op een meertalige basisschool zit zegt slechts 15% dat dit een bewuste keuze is geweest. Opvoedtaal kent hier geen significant verschil. Gevraagd is wat de redenen/argumenten zijn geweest te kiezen voor de meertalige basisschool. Hierbij konden meerdere argumenten gegeven worden.

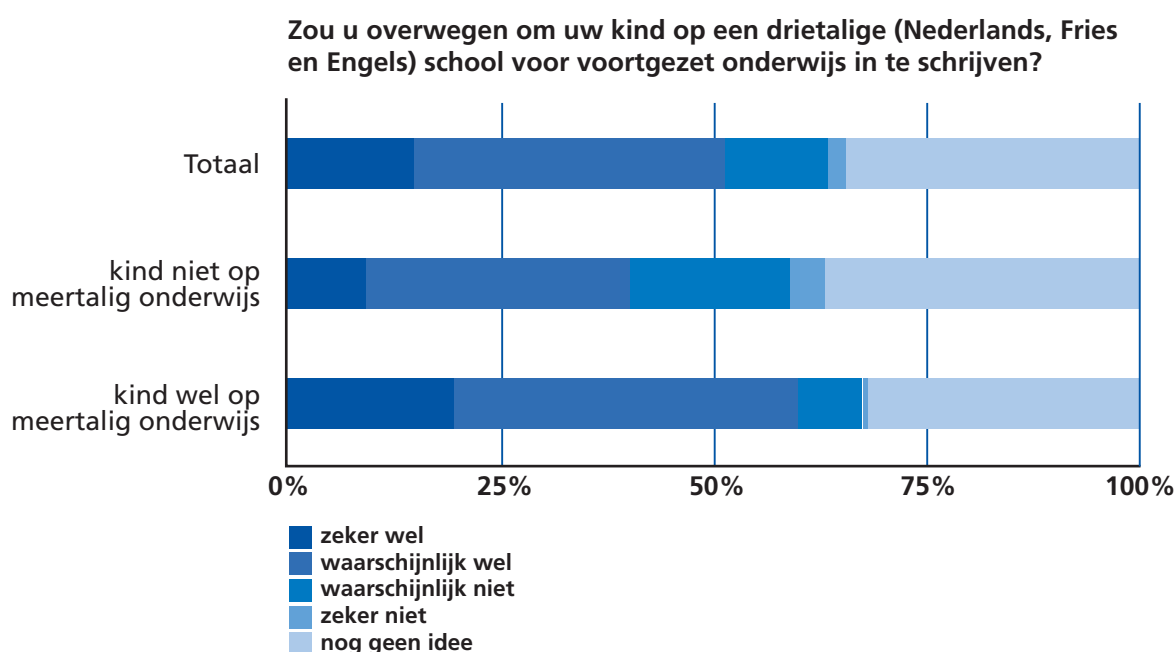
Wat zijn de redenen/argumenten voor u geweest om te kiezen voor de meertalige basisschool?

Het christelijke of juist niet christelijke karakter van de basisschool is het meest genoemde argument. Voor 44% van de ouders is dit (mede) bepalend geweest in de schoolkeuze. Voor 38% geldt het argument dat het de dichtstbijzijnde school in de buurt is en voor 28% is het de enige basisschool in de buurt. Voor een op de vijf ouders speelden de argumenten dat een kind op jonge leeftijd makkelijk een tweede of derde taal oppikt en de meerwaarde in de ontwikkeling van een kind mee in de keuze voor de meertalige basisschool. Slechts 5% van de ouders geeft aan dat de extra uitdaging voor het kind (mede) bepalend is geweest voor de keuze.

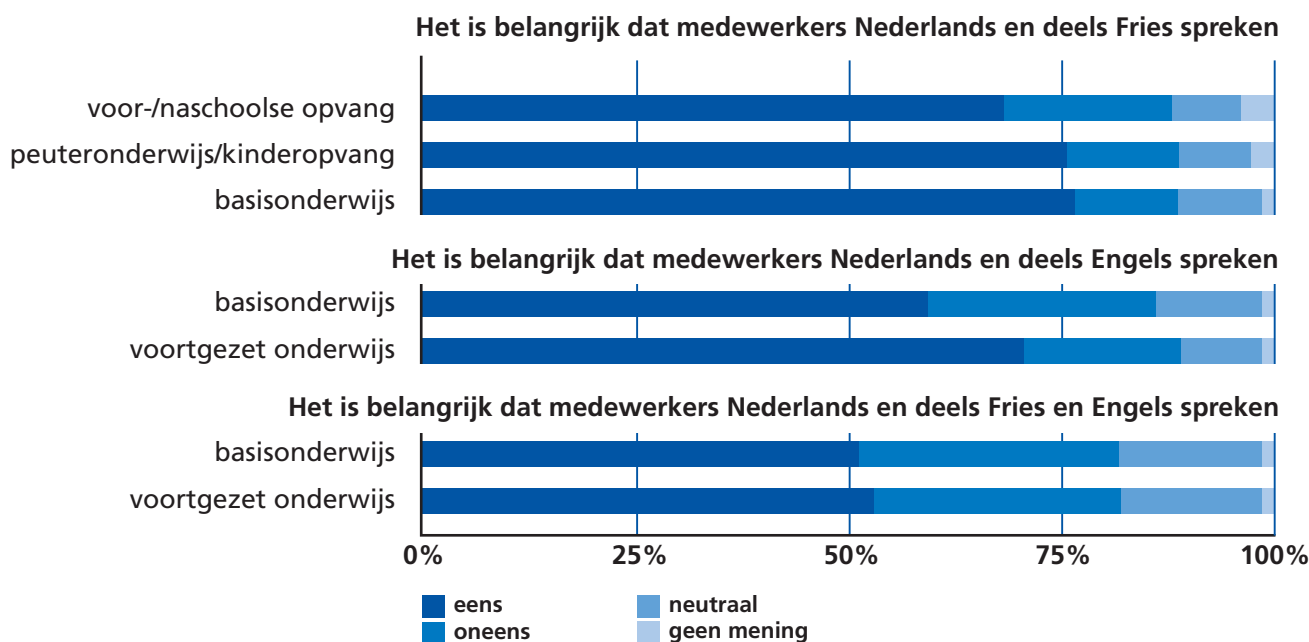
Het meertalige onderwijs op school wordt door 87% van de ouders als positief ervaren.

Ondanks dat het nog heel ver weg is en daardoor moeilijk te beantwoorden, is gevraagd of ouders overwegen/zouden overwegen hun zoon/ dochter op een drietalige (Nederlands/Fries/Engels) school voor voortgezet onderwijs in te schrijven. Hierbij uitgaande van het feit dat deze school op een redelijke reisafstand staat. Van de ouders zegt 15% dit zeker te overwegen en 37% geeft aan dit waarschijnlijk te overwegen. Een kleine 15% geeft aan dit waarschijnlijk of zeker niet te overwegen. Een derde van de ouders heeft hierover nog geen idee. Ouders waarvan de zoon/ dochter op een meertalige basisschool zit geven relatief vaker aan meertalig voortgezet onderwijs te overwegen.

Aan de ouders zijn een aantal stellingen voorgelegd m.b.t. tweetalig voorschoolse opvang, twee- en drietalig basisonderwijs en twee- en drietalig voortgezet onderwijs.

Het merendeel van de ouders geeft aan meertaligheid in opvang en onderwijs belangrijk te vinden. Ouders geven aan zowel Fries als Engels als voertaal van belang te vinden. Driekwart van de ouders is van mening dat gebruik van zowel Fries als Nederlands binnen het basisonderwijs, peuteronderwijs en kinderopvang van belang is. Met 60%

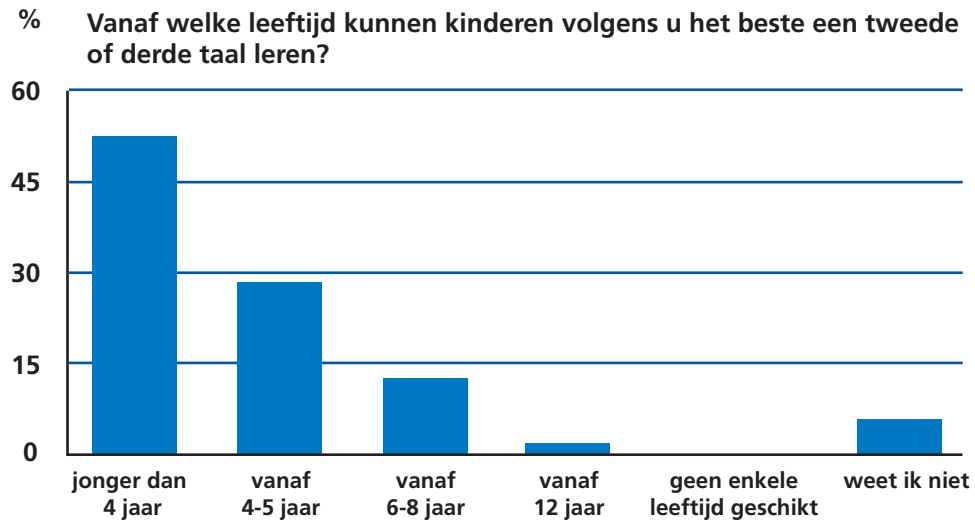

is een iets kleinere groep van mening dat gebruik van Engels als spreektaal naast het Nederlands van belang is in het basisonderwijs. Engels als mede spreektaal in het voortgezet onderwijs wordt door 70% van de ouders als belangrijk gezien. Iets meer dan de helft van de ouders geeft aan drietalig voortgezet onderwijs van belang te vinden.

Ruim de helft van de ouders geeft aan voldoende bekend te zijn met meertalig onderwijs. Een kwart van de ouders is van mening dat voor het aanleren van een taal les krijgen in de taal als vak voldoende is. De helft van de ouders is het hiermee oneens. Ouders zijn van mening dat het gebruik van meerdere voertalen de schoolprestaties

niet belemmeren. Ruim de helft van de ouders is het eens met de stelling dat er op school aandacht moet zijn voor een streektaal wanneer deze daar gesproken wordt. Een kleiner deel is van mening dat er ook binnen het MBO en HBO aandacht voor regionale of streektalen moet zijn.

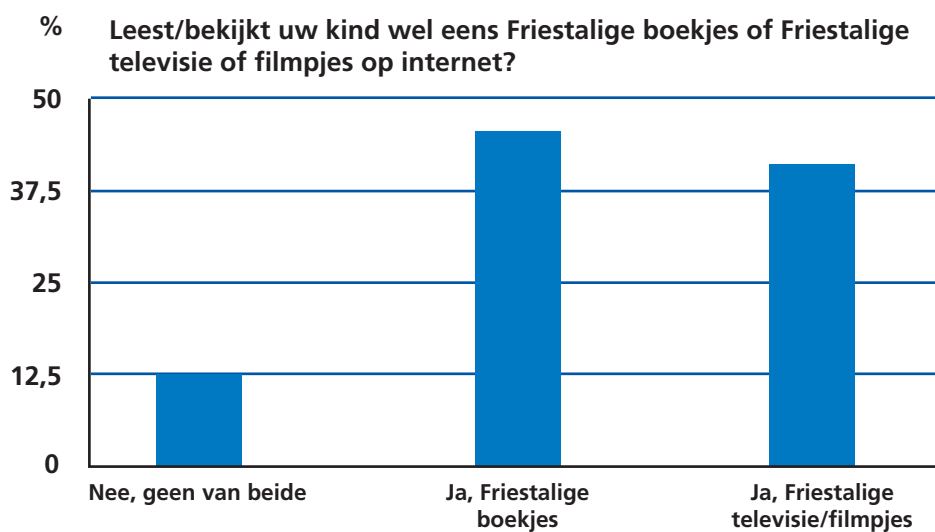

Op de vraag vanaf welke leeftijd kinderen het beste een tweede (of derde) taal kunnen leren geeft de helft van de ouders aan dat dit al kan bij kinderen jonger dan 4 jaar. Vanaf 4-5 jaar is volgens 28% de meest geschikte leeftijd en 16% van de ouders is van mening dat kinderen ouder dan 6 jaar moeten zijn.

6

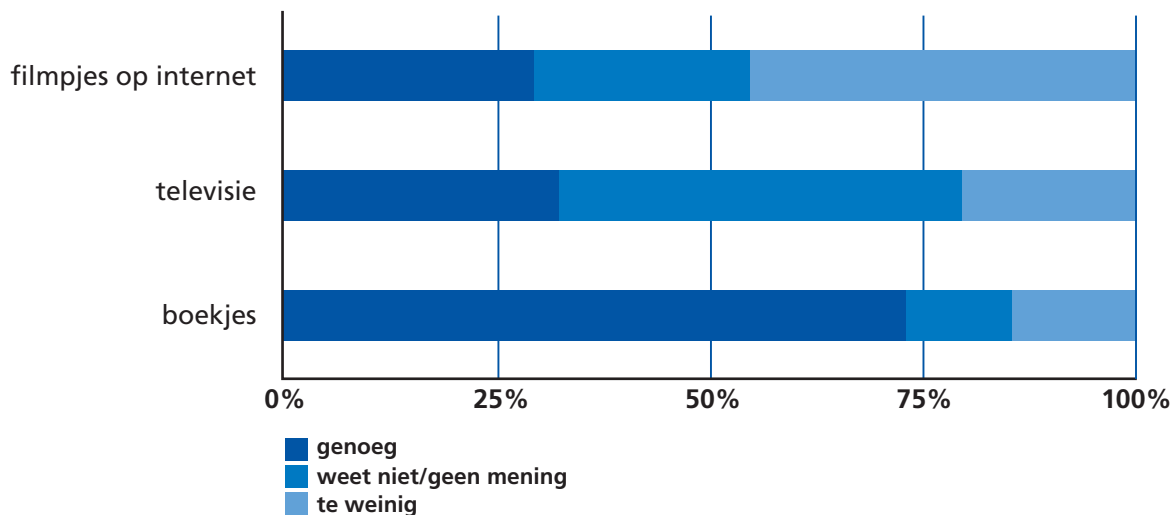
Friestalige media voor kinderen

In de vragenlijst zijn een tweetal vragen opgenomen over het gebruik- en het aanbod van Friestalige media voor kinderen.

Een minderheid van 13% van de kinderen leest of bekijkt nooit Friestalige boekjes, Friestalige televisie of Friestalige filmpjes op internet. Friestalige boekjes worden door 45% van de kinderen wel eens gelezen en 42% van de ouders geeft aan dat hun zoon/ dochter wel eens Friestalige televisie/filmpjes kijkt.

Wat vindt u van het aanbod Friestalige boekjes/televisie/filmpjes op internet?

Driekwart van de ouders is tevreden over het aanbod van Friestalige boekjes. Volgens 12% is dit aanbod te weinig. Over het aanbod van Friestalige televisie en filmpjes op internet is een derde van de ouders tevreden. Volgens 46% van de ouders is er te weinig aanbod op televisie en 24% is van mening dat het aanbod Friestalige filmpjes op internet te weinig is.

Inhoud taaltaske

De inhoud van het Taaltaske wisselt met enige regelmaat. In 2014 zaten de volgende items erin:

- 1 boekje 'Tomke, at ik letter grut bin' (kartonboekje)
- 1 CD Krobbeoer
- 1 knuffel hûntsje Romke
- 1 boekje printeboekje 'Wy krije der in geitsje by'
- 1 brosjure 'Talen kleuren je leven'
- 1 kaart 'heitenmem.nl' mei bedrukking 'Wolkom berntsje op 'e wrâld'
- 1 boekelizzer/kaart Bibliotheken Fryslân
- 1 tydskrift 'De lytse heit & mem' nr. 1 2014-2015
- 1 taalgroeimeter
- 1 ynformative oanbiedingsbrief fan de provinsje Fryslân

De enquêtevragen

Hieronder volgen de vragen die bij het vervolgonderzoek zijn gesteld.

- 1 In welke taal/talen wordt uw zoon/dochter opgevoed? (meerdere antwoorden mogelijk)**
 - Nederlands
 - Fries
 - Bildts
 - Stellingwerfs
 - Stadsfries
 - andere streektaal/dialect uit Fryslân
 - andere streektaal/dialect van buiten Fryslân
 - buitenlandse taal

- 2 Is dit dezelfde opvoedtaal/zijn dit dezelfde opvoedtalén zoals u bij de geboorte voor ogen had?**
 - ja, (ga naar vraag 4)
 - nee

- 3 Kunt u aangeven wat de reden is dat uw zoon/dochter in een andere taal/talen wordt opgevoed dan u bij de geboorte voor ogen had?**
 - verandering in privéomstandigheden (bijvoorbeeld de ouderlijke situatie)
 - bewuste keuze, bijv. uit praktische overwegingen
 - geen speciale reden voor, is gewoon zo gegaan
 - wil ik niet zeggen
 - andere reden, namelijk...

Indien u bij vraag 1 meerdere talen heeft aangekruist vragen we u vraag 4 en 5 te beantwoorden. Heeft u één taal aangekruist dan kunt u verder gaan met vraag 6.

- 4 Welke taal wordt er binnen uw gezin aan tafel vooral gesproken?**
- Nederlands
 - Fries
 - andere taal
- 5 In welke taal praat uw kind vooral als u een gesprek met hem/haar voert?**
- Nederlands
 - Fries
 - Andere taal
- 6 Is de taal die uw kind vooral tegen u praat veranderd sinds hij/zij naar school gaat?**
- nee
 - ja, hij of zij is meer Nederlands gaan spreken
 - ja, hij of zij is meer Fries gaan spreken
 - ja, hij of zij is meer een streektaal/dialect/stadsfries/buitenlandse taal gaan spreken
- 7 Bestaat uw huishouden naast uw zoon of dochter waar deze vragenlijst betrekking op heeft uit nog meer kinderen?**
- ja
 - nee (ga door naar vraag 10)
- 8 Wat is hun leeftijd? (graag het aantal kinderen per leeftijdsgroep invullen)**
- 0 t/m 4 jaar
 - 5 t/m 11 jaar
 - 12 jaar en ouder
- 9.1 Worden al deze kinderen in dezelfde taal/talen opgevoed?**
- ja (ga door naar vraag 10)
 - nee
- 9.2 Kunt u aangeven waarom uw kinderen in verschillende talen worden opgevoed?**
- 10.1 Welke invloed heeft meertalig opvoeden volgens u op de algemene ontwikkeling van kinderen? (Met meertalig opvoeden wordt bedoeld dat er naast het Nederlands nog een taal wordt gebruikt in de communicatie.)**
- geen invloed
 - een positieve invloed
 - een negatieve invloed
- 10.2 Kunt u aangeven waarom meertalig opvoeden volgens u een positieve, negatieve of juist geen invloed heeft op de algemene ontwikkeling van kinderen?**

De volgende vragen gaan over de schoolsituatie van uw zoon/dochter waar deze vragenlijst betrekking op heeft.

Een meertalige school is een school waarbij leerkrachten en leerlingen naast Nederlands ook een of twee andere taal/talen als instructietaal/voertaal gebruiken. Er wordt dan bijvoorbeeld bij een aantal vakken of gedurende een dagdeel Fries of Engels gesproken.

- 11 Was u voor het invullen van deze vragenlijst al bekend met meertalig onderwijs?**
- ja
 - nee
- 12 Staat er een meertalige basisschool in uw omgeving?**
- ja (ga naar vraag 14)
 - nee
 - weet ik niet
- 13 Wanneer er een meertalige basisschool in uw omgeving zou zijn, had u dan uw zoon/dochter op deze school ingeschreven?**
- zeker wel
 - waarschijnlijk wel
 - waarschijnlijk niet
 - zeker niet
- 14 Zit uw zoon/dochter op een meertalige basisschool?**
- ja (ga door naar vraag 16)
 - nee
 - n.v.t.
- 15 Wat is de reden waarom uw zoon/dochter niet op een meertalige basisschool zit? (meerdere antwoorden mogelijk)**
- meertalig onderwijs had niet mijn/onze voorkeur
 - andere keuzeargumenten wogen zwaarder in de keuze
 - geen bewuste keuze
- (U kunt nu verder gaan met vraag 20)
- 16 Hebt u bewust gekozen voor meertalig basisonderwijs?**
- ja
 - nee
- 17 Wat zijn de redenen/argumenten voor u geweest om te kiezen voor de meertalige basisschool? (meerdere antwoorden mogelijk)**
- het is de enige basisschool in de buurt
 - het is de dichtstbijzijnde school in de buurt
 - het is een christelijke of juist niet christelijke basisschool
 - de meerwaarde in de ontwikkeling van het kind
 - de extra uitdaging voor het kind
 - kinderen op jonge leeftijd pakken relatief makkelijk een tweede en derde taal op

18 Welke instructietaal of talen worden (naast het Nederlands) gebruikt op de school van uw zoon/dochter? (meerdere antwoorden mogelijk)

- Engels
- Fries
- anders, namelijk...

19.1 Wat is uw ervaring tot nu toe met het meertalige onderwijs op de school?

- positief
- niet positief/niet negatief
- negatief
- weet ik niet

19.2 Kunt u uw ervaring toelichten?

20 Naast meertalig basisonderwijs wordt er ook meertalig voortgezet onderwijs aangeboden. Het is nog heel ver weg en daardoor wellicht moeilijk te beantwoorden, maar overweegt u/zou u overwegen uw zoon/dochter op een drietalige (Nederlands/Fries/Engels) school voor voortgezet onderwijs in te schrijven? Hierbij vragen wij u uit te gaan van het feit dat deze school op een voor uw kind redelijke reisafstand staat.

- zeker wel
- waarschijnlijk wel
- waarschijnlijk niet
- zeker niet
- nog geen idee

In Fryslân kunnen ouders en kinderen, als zij dat willen, kiezen voor tweetalig voor-schoolse opvang (kinderdagverblijf, peuterspeelzaal), twee- en drietalig basisonderwijs en twee- en drietalig voortgezet onderwijs (VMBO, HAVO, VWO).

21 In hoeverre bent u het (on)eens met de volgende uitspraken?

Ik vind het belangrijk dat er tweetalig voor-/naschoolse opvang is, waar medewerkers Nederlands en deels Fries spreken.

helemaal oneens/mee oneens/neutraalmee eens/helemaal mee eens/geen mening

Ik vind het belangrijk dat er tweetalig peuteronderwijs en kinderopvang is, waar medewerkers Nederlands en deels Fries spreken.

helemaal oneens/mee oneens/neutraalmee eens/helemaal mee eens/geen mening

Ik vind het belangrijk dat er tweetalig basisonderwijs is, waar leerkrachten Nederlands en deels Fries spreken.

helemaal oneens/mee oneens/neutraalmee eens/helemaal mee eens/geen mening

Ik vind het belangrijk dat er tweetalig basisonderwijs is, waar leerkrachten Nederlands en deels Engels spreken.

helemaal oneens/mee oneens/neutraalmee eens/helemaal mee eens/geen mening

Ik vind het belangrijk dat er drietalig basisonderwijs is, waar leerkrachten Nederlands en deels Fries en Engels spreken.

helemaal oneens/mee oneens/neutraalmee eens/helemaal mee eens/geen mening

Ik vind het belangrijk dat er tweetalig voortgezet onderwijs is, waar leerkrachten Nederlands en deels Engels spreken.

helemaal oneens/mee oneens/neutraalmee eens/helemaal mee eens/geen mening

Ik vind het belangrijk dat er drietalig voortgezet onderwijs is, waar leerkrachten Nederlands en deels Fries en Engels spreken.

helemaal oneens/mee oneens/neutraalmee eens/helemaal mee eens/geen mening

22 In hoeverre bent u het (on)eens met onderstaande stellingen?

Ik ben (voldoende) bekend met meertalig onderwijs.

helemaal oneens/mee oneens/neutraalmee eens/helemaal mee eens/geen mening

Voor het aanleren van talen is het les krijgen in het vak zelf voldoende.

helemaal oneens/mee oneens/neutraalmee eens/helemaal mee eens/geen mening

Meer voertalen belemmeren de schoolprestaties van leerlingen.

helemaal oneens/mee oneens/neutraalmee eens/helemaal mee eens/geen mening

Op scholen moet aandacht zijn voor een streektaal als die daar gesproken wordt.

helemaal oneens/mee oneens/neutraalmee eens/helemaal mee eens/geen mening

Ik vind het belangrijk dat er in het MBO bij relevante vakgebieden aandacht is voor regionale of streektalen.

helemaal oneens/mee oneens/neutraalmee eens/helemaal mee eens/geen mening

Ik vind het belangrijk dat er in het HBO bij relevante vakgebieden aandacht is voor regionale of streektalen.

helemaal oneens/mee oneens/neutraalmee eens/helemaal mee eens/geen mening

23 Vanaf welke leeftijd kunnen kinderen volgens u het beste een tweede (of derde) taal leren?

- jonger dan 4 jaar
- vanaf 4-5 jaar
- vanaf 6-8 jaar
- vanaf 9-11 jaar
- vanaf 12 jaar
- ik vind daar geen enkele leeftijd geschikt voor
- weet ik niet

24 Leest/bekijkt uw zoon/dochter wel eens Friestalige boekjes of Friestalige televisie/filmpjes op internet? (meerdere antwoorden mogelijk)

- Nee, geen van beide (ga door naar vraag 26)
- Ja, Friestalige boekjes
- Ja, Friestalige televisie/filmpjes

25 Wat vindt u van het aanbod aan Friestalige boekjes/televisie/filmpjes op internet?

	Genoeg	Te weinig	Weet niet/geen mening
Boekjes	☐	☐	☐
Televisie	☐	☐	☐
Filmpjes internet	☐	☐	☐

- 26 We willen graag de taalontwikkeling van kinderen in Fryslân volgen. Mogen wij u in de periode dat uw zoon/dochter in de bovenbouw van de basisschool zit nogmaals, schriftelijk of via email, met een vragenlijst benaderen?**
- ja, daar geef ik toestemming voor (uw gegevens worden bewaard)
 - nee, daar geef ik geen toestemming voor (uw gegevens worden verwijderd)

